

KAUPUNKITASOINEN PALVELUVERKKOSUUNNITELMA 2018–2027

LAUSUNNOT JA VASTINEET

Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma 2018-2027, lausunnot ja vastineet

Kaupunkitasoista palveluverkkosuunnitelmaa 2018-2027 on esitelty kevään 2018 aikana vaikuttamistoimielimissä ja kevään 2018 valtuustoseminaarissa. Elokuussa 2018 kaupunkitasoisesta palveluverkkosuunnitelmasta 2018-2027 pyydettiin lausunnot kaikilta lautakunnilta. Toimialoilla on käyty läpi lautakuntien lausunnot. Lautakuntakäsittelyn yhteydessä havaitut Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman 2018-2027 sisältöön liittyvät tekniset korjaukset on tehty kaupunginhallituksen käsittelyyn menevään versioon. Lautakuntien lausunnoista sekä opetuslautakunnan ruotsinkielisen jaoston kommentteista on tehty kooste oheen.

Lautakuntakäsittelyt

Kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunto palveluverkkosuunnitelmasta 2018–2027

Kaupunkisuunnittelulautakunta 20.8.2018 § 6

Palveluverkkosuunnitelmaa on laadittu hyvässä yhteistyössä eri toimialojen ja tulosalueiden kesken. Maankäytön- rakentamisen ja ympäristön toimialalla on keskeinen rooli palveluverkon suunnittelussa, toteutuksessa ja ylläpidossa, vaikka sillä on vain vähän suoraan kuntalaisille tarjottavia omia palveluja.

Kaupunkirakenteen raamit määritellään yleiskaavoituksella ja ohjataan kaupungin kasvu haluttuun suuntaan. Kaupunki- ja seututasoisesti palveluverkon kysymyksiä tarkastellaan parhaillaan käynnissä olevassa yleiskaavaprosessissa. Kaupunkisuunnittelulla luodaan edellytykset Mal-sopimuksen määrittelemälle asuntotuotannolle sekä palveluverkkosuunnitelman mukaiselle palvelurakentamiselle.

Kuntatekniikan keskus vastaa infran rakentamisesta ja ylläpidosta, tilakeskus puolestaan kaupungin toimialojen tarvitsemien tilojen järjestämisestä. Rakennusvalvonta valvoo ja ohjaa osaltaan kaikkea rakentamista, ympäristökeskuksen vastatessa puolestaan ympäristöasioiden viranomaisvalvonnasta.

Palveluverkon nykytila

Suunnitelman nykytilan kuvauksien pohjalta voidaan todeta, että maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan asiakaspalvelupisteet sijaitsevat Tikkurilassa Kielotieellä ja Pakkalassa Pakkalankujalla. Keskitetty maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan asiakaspalvelu yhdistettiin Vantaa-infoon 1.2.2018, mutta käytännössä yhdistetty kaupunkisuunnittelun, kaupunkimittauksen, kuntatekniikan keskuksen ja rakennusvalvonnan asiakaspalvelupiste toimii edelleen Kielotie 13:n asiakaspalvelutiloissa.

Ympäristökeskuksessa Pakkalankujalla eläinlääkärin vastaanotolla tarjotaan pieneläimiä varten peruseläinlääkäripalveluja sekä virka-aikana että sen ulkopuolella. Muutoin ympäristökeskus palvelee asiakkaitaan sähköisesti, puhelimitse ja postitse.

Kuntatekniikan keskuksessa aloitti vuoden 2018 alussa koko tulosalueen keskitetty Lupapalvelut -yksikkö, jossa käsitellään muun muassa yleisten alueiden kaivu-, tapahtuma- ja sijoituslupahakemuksia. Luvat haetaan Lupapiste.fi-palvelun kautta, mikä mahdollistaa lupaprosessin etenemisen seuraamisen myös virka-aikojen ulkopuolella ja viikonloppuisin. Lupia käsitellään ja tarvittaessa kommentoidaan kuitenkin vain virka-aikana.

Myös rakennusluvut haetaan Lupapiste.fi:n kautta. Palvelussa saa myös neuvontaa ja ohjausta rakentamiseen ja suunnitteluun.

Pysäköinninvalvonnan asiakaspalvelu Vantaa-infossa Tikkurilassa ja Myyrmäessä sekä puhelinpalveluissa hoitaa yleisen pysäköinninvalvonnan neuvonnan, maksutietojen antamisen sekä vastaanottaa oikaisuvaatimuksia. Lisäksi asiakaspalveluun kuuluu yleinen ajoneuvojen siirtoon liittyvä neuvonta, asiakaskyselyihin vastaaminen sekä ajoneuvojen siirtoon liittyvän maksupäätöksen antaminen ajoneuvoa lunastettaessa.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Kaupungin yhteistä palautejärjestelmää ollaan kehittämässä ja toimialan tavoitteena onkin, että palautejärjestelmän ja MATTIn välille tehdään integraatio, jotta kuntalaisen antama palaute tulee nopeasti paikkatiedon ja MATTIn toiminnanohjauksen kautta oikealle vastuu-taholle. Toiminnanohjaus palautteiden käsittelyssä ja hoitamisessa mahdollistaa aidon vuorovaikutuksen kaupungin toimintojen ja palvelujen sekä kuntalaisen välillä. Sen kautta kuntalaisella on mahdollisuus saada tieto, kun esimerkiksi hänen ilmoittamansa puute tai vika on kaupungissa hoidettu kuntoon.

Tulevaisuuden palveluverkko

Sähköisiä palveluja kehitetään edelleen ja niiden tarkoituksena on helpottaa kellon aikaan rajoittumatonta asioimista viranomaisten kanssa. Toimialan lähivuosien painopisteenä on kehittää tulevaisuudessa joustavaa ja kattavaa monikanavaista sähköistä palvelua siten, että fyysisten asiakaskontaktien tarve optimoidaan. Toimialan asiakaspalvelu toteutetaan yhdessä kaupungin keskitetyn asiakaspalvelun kanssa.

Tulevaisuudessakin julkinen kaupunkitila tukee muuta Vantaan palveluverkkoa niin, että kaupungin palvelut ovat saavutettavissa sujuvasti joukkoliikenteen avulla sekä kävellen ja pyöräillen esteettömästi ympäri vuoden. Julkisen kaupunkitilan laatuun, esteettömyyteen sekä rationaalisen kunnossapidon edellytysten turvaamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Infralla tuetaan muuta palveluverkkoa eli ympäristöstä halutaan kehittää houkutteleva, monipuolinen ja sujuvasti toimiva niin asukkaille kuin elinkeinoelämänkin tarpeisiin.

Älyliikenne, yhteiskäyttöautot ja mobiilisovelluksen avulla lainattavat kaupunkipyörät ovat arkipäivää. MATTI-toimintamalli ja -tietojärjestelmä ovat käytössä ja niiden myötä myös julkinen käyttöomaisuus ja sen kunnossapito ovat hallinnassa reaaliaikaisesti.

Digitalisaatio, muun muassa MATTI-hankkeen käyttöönotto, tehostaa tuottavuutta merkittävästi ja parantaa omaisuudenhallinnan laatua.

Palveluverkkosuunnitelma on sovitettava yhteen resurssiviisauden tiekartan kanssa.

Palveluverkkosuunnitelman hyödyntäminen

Keskeinen kysymys on, miten varmistetaan tiivistyvien kaupunginosien palveluverkon ratkaisut, kun kaupungin voimakas kasvu muuttaa nopeasti eri alueita. Palveluverkkosuunnitelman jatkotoimenpiteissä on esitetty kaksi hyvää toimintamallia. Tarkoitus on jatkaa hyvin toimivaa mallia laatia alueellisia ja toimitilakohtaisia toimitilaverkkosuunnitelmia yhteistyössä kaupunkisuunnittelun, tilakeskuksen, taloussuunnittelun ja käyttäjätoimialojen kanssa. Toimiala kannattaa esitystä, että Vantaan suuralueiden päiväkotij- ja kouluverkosta laadittaisiin säännöllisesti tarvittavat selvitykset. Samalla tulee selvittää olemassa olevien Y-tonttien täydennysrakentamismahdollisuudet, koska kaupungin yhä tiivistyessä ei tulevaisuudessa ole mahdollista löytää aina uusia Y-tontteja palveluverkon tarpeisiin. Tiivistyvä kaupunkirakenne myös edellyttää Y-tonttitarpeiden ennakointia pidemmälle tulevaisuuteen yhteistyössä kaupunkisuunnittelun kanssa.

Toinen esitetty toimintamalli on maankäytön toteuttamisen ohjelmoinnin (MTO) kehittäminen uuden MATTI-järjestelmän myötä. Uusi järjestelmä mahdollistaa nykyistä sujuvamman ja ajantasaisemman tiedonkulun käynnissä olevista hankkeista ja tarpeista. Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala osallistuu tiiviisti tähän kehittämistyöhön. Nyt on jo vahvistettu tiedonkulkua palveluverkkosuunnittelun ja maankäyttötoimen kaupunkisuunnittelun aluetiimien välillä siten, että jokaisessa alueellisessa tiimissä on mukana palveluverkkosuunnittelun edustaja.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalla Vantaan kaupunkitasoista palveluverkkosuunnitelmaa voidaan hyödyntää maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa nyt koittavana Matti-aikana, etenkin kun sen aineisto saadaan kaupunkimalliin. Paperinen palveluverkkosuunnitelma voitaisiin lopettaa ja siirtää kokonaan sähköiseen.

Kaupungin tavoite hiilineutraalista ja resurssiviisaasta Vantaasta edellyttää, että palveluverkkosuunnittelussa mahdollistetaan kestävä elämäntapa. Se merkitsee mm. sitä, että palvelut ovat saavutettavissa kestävä ja viisaan liikkumisen keinoin. Siirtymistä sähköisiin palveluihin tulee kehittää. Sähköisen palveluverkoston kuten myös toimitilaverkoston tulee mahdollistaa jakamistalous.

Palveluverkon on oltava toiminnallisesti tarkoituksenmukainen ja kustannustehokas. Ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi palveluverkkoa on kehitettävä energiatehokkaamaksi luontoa säästäten. Palveluverkkosuunnittelulla ja alueellisilla toimitilaverkkotarkasteluilla selvitetään mahdollisuudet toimitilaverkon tehostamiseen. Toimitilaverkkoselvitykset auttavat oman kiinteistökannan kehittämisessä ja kustannustehokkaan optimaalisesti ajoitetun kiinteistökannan suunnittelussa. Korvaamalla huonokuntoisia, epätarkoituksenmukaisia ja epätaloudellisia kiinteistöjä uusien tilatehokkuusvaatimusten mukaisilla tiloilla

vastataan paremmin nykytarpeeseen ja vähennetään pitkällä tähtäimellä kiinteistömenoja ja hiilidioksidipäästöjä palveluvolyymiin pysyessä riittävänä.

Vantaan kasvaessa ja kaupunkirakenteen tiivistyessä on varmistettava riittävä palvelurakentamisen tonttivaranto. MATTI-järjestelmä tulee valmistuessaan tukemaan asunto- ja palvelurakentamisen yhteensovittamiseen tarvittavaa suunnittelutyötä. Ylläpitämällä ajantasaista tietokantaa MATTI-järjestelmässä kaupungin Y-tonttikannasta varmistetaan riittävien, rakentamisolosuhteiltaan hyvien ja eri käyttötarkoituksiin joustavien tonttien sijaintien löytyminen.

Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman keskeisenä teemana on, että rakennushankkeiden säästömahdollisuuksia selvittäneen työryhmän loppuraportissa esitetyt toimenpide-ehdotuksia noudatetaan toimialatasoisesti ja niihin sitoudutaan toimitilainvestointihankkeissa.

Valtaosa lähivuosina tulevista uudishankkeista toteutetaan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttöön. Tilakeskus kehittää yhteistyössä sivistystoimen kanssa konseptoituja, vakioituja suunnitteluratkaisuja ja tilamalleja. Perusopetuksessa rakennusta suunnitellaan monitoimitilana ja kehitetään vakioituja tilakokonaisuuksia uusiin oppimisympäristöihin. Uusi oppimiskäsitys ja opetussuunnitelma mahdollistavat joustavan tilojen käytön, mikä parhaimmillaan edistää tehokasta ja verkostomaista tilojen käyttöä. Varhaiskasvatuksessa kehitetään päiväkotien moduulimallia.

Rakennetun omaisuuden hallintaan ja kunnossapitoon on käytettävä riittävästi resursseja. Palveluverkon toimintakyvyn varmistamiseksi systemaattinen kunnon seuranta sekä säännöllinen korjaus ja huolto on välttämätöntä, jotta uudisrakentamisessa voidaan keskittyä palvelutarpeen kasvun edellyttämiin hankkeisiin.

Teknisen lautakunnan lausunto palveluverkkosuunnitelmasta 2018–2027

Tekninen lautakunta 21.8.2018 § 7

Palveluverkkosuunnitelmaa on laadittu hyvässä yhteistyössä eri toimialojen ja tulosalueiden kesken. Maankäytön- rakentamisen ja ympäristön toimialalla on keskeinen rooli palveluverkon suunnittelussa, toteutuksessa ja ylläpidossa, vaikka sillä on vain vähän suoraan kuntalaisille tarjottavia omia palveluja.

Kaupunkirakenteen raamit määritellään yleiskaavoituksella ja ohjataan kaupungin kasvu haluttuun suuntaan. Kaupunki- ja seututasoisesti palveluverkon kysymyksiä tarkastellaan parhaillaan käynnissä olevassa yleiskaavaprosessissa. Kaupunkisuunnittelulla luodaan edellytykset Mal-sopimuksen määrittelemälle asuntotuotannolle sekä palveluverkkosuunnitelman mukaiselle palvelurakentamiselle.

Kuntatekniikan keskus vastaa infran rakentamisesta ja ylläpidosta, tilakeskus puolestaan kaupungin toimialojen tarvitsemien tilojen järjestämisestä.

Rakennusvalvonta valvoo ja ohjaa osaltaan kaikkea rakentamista, ympäristökeskuksen vastatessa puolestaan ympäristöasioiden viranomaisvalvonnasta.

Palveluverkon nykytila

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan asiakaspalvelupisteet sijaitsevat Tikkurilassa Kielotielä ja Pakkalassa Pakkalankujalla. Keskitetty maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan asiakaspalvelu yhdistettiin Vantaa-infoon 1.2.2018, mutta käytännössä yhdistetty kaupunkisuunnittelun, kaupunkimittauksen, kuntatekniikan keskuksen ja rakennusvalvonnan asiakaspalvelupiste toimii toistaiseksi Kielotie 13:n asiakaspalvelutiloissa.

Ympäristökeskuksessa Pakkalankujalla eläinlääkärin vastaanotolla tarjotaan pieneläimiä varten peruseläinlääkäripalveluja sekä virka-aikana että sen ulkopuolella. Muutoin ympäristökeskus palvelee asiakkaitaan sähköisesti, puhelimitse ja postitse.

Kaikki rakennusluvut haetaan valtakunnallisen Lupapiste.fi:n kautta. Palvelussa saa myös neuvontaa ja ohjausta rakentamiseen ja suunnitteluun. Kuntatekniikan keskuksessa aloitti vuoden 2018 alussa koko tulosalueen keskitetty Lupapalvelut-yksikkö, jossa käsitellään muun muassa yleisten alueiden kaivu-, tapahtuma- ja sijoituslupahakemuksia. Nämä kaikki luvat haetaan myös Lupapiste.fi:n kautta.

Pysäköinninvalvonnan asiakaspalvelu Vantaa-infossa Tikkurilassa ja Myyrmäessä sekä puhelinpalveluissa hoitaa yleisen pysäköinninvalvonnan neuvonnan, maksutietojen antamisen sekä vastaanottaa oikaisuvaatimuksia. Lisäksi asiakaspalveluun kuuluu yleinen ajoneuvojen siirtoon liittyvä neuvonta, asiakaskyselyihin vastaaminen sekä ajoneuvojen siirtoon liittyvän maksupääätöksen antaminen ajoneuvoa lunastettaessa.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Kaupungin yhteistä palautejärjestelmää ollaan kehittämässä ja toimialan tavoitteena onkin, että palautejärjestelmän ja MATTIn välille tehdään integraatio, jotta kuntalaisen antama palaute tulee nopeasti paikkatiedon ja MATTIn toiminnanohjauksen kautta oikealle vastuutaholle. Kaupunkimallin hyödyntäminen palautteiden käsittelyssä ja hoitamisessa mahdollistaa aidon vuorovaikutuksen kaupungin toimintojen ja palvelujen sekä kuntalaisen välillä. Kaupunkimallin kautta kuntalaiselle voidaan välittää tieto siitä, miten ja milloin hänen ilmoittamansa puute tai vika on korjattu.

Tulevaisuuden palveluverkko

Toimialan sähköisiä palveluja kehitetään edelleen ja niiden tarkoituksena on helpottaa kyllä aikaa rajoittumatonta asioimista viranomaisten kanssa. Toimialan lähivuosien painopisteenä on kehittää tulevaisuudessa joustavaa ja kattavaa monikanavaista sähköistä palvelua siten, että kuntalaisen tarve asioida fyysisissä asiakaspalvelupisteissä minimoituu. Toimialan asiakaspalvelu toteutetaan osana kaupungin keskittynyttä asiakaspalvelua.

Tulevaisuudessakin julkisen kaupunkitilan ensisijainen tarkoitus on mahdollistaa Vantaan muun palveluverkon häiriötön toiminta ympäri vuoden siten, että kaikki kaupungin palvelut ovat jokaisen kuntalaisten saavutettavissa kestävästä liikkumisesta.

keinoin. Tämä edellyttää, että julkisen kaupunkitilan toteutuksen ja kunnossapidon laatuun, esteettömyyteen, joukkoliikenteen suunnitteluun sekä kunnossapidon resursointiin kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Pikaraitiotie Raide-Jokeri 3 Mellunmäestä lentoasemalle yhdistää Länsimäen ja Hakunilan alueet Helsingin seudun raideliikenneverkkoon mahdollistaen uudella tavalla Itä-Vantaan kaupunki- ja palvelurakenteen kehittämisen uusine asumis- ja liiketoimintaympäristöineen.

Panostamalla julkisen kaupunkitilan suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon hyvään laatuun erityisesti keskusta-alueilla saadaan kaupungin katualueista, toreista ja puistoista muodostettua esteettömiä, omailmeisia ja houkuttelevia tiloja, joissa sekä asukkaat että elinkeinoelämä viihtyvät ja kukoistavat.

Älyliikenne, yhteiskäyttöautot, kaupunkipyöräjärjestelmät, 5G-verkot ja Citylot muuttavat julkisen kaupunkitilan mitoitus-, suunnittelu- ja kunnossapitokäytäntöjä. Suurena suunnitteluhaasteena on ottaa nämä uudet tarpeet huomioon jo asemakaavoitusvaiheessa, jotta tulevaisuuden kaupunkitila olisi oikein mitoitettua.

Digitalisaation hyödyntäminen koko laajuudessaan kuten MATTI-hankkeen keskitetyn tietojärjestelmän ja toimintamallien käyttöönotto tehostaa koko toimialan tuottavuutta merkittävästi. Samalla infraomaisuuden hallinta saadaan riittävän tarkalle tasolle, jolloin mm. peruskorjaus- ja kunnossapitotoimenpiteet saadaan toteutettua oikea-aikaisesti, taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisiin kohteisiin.

Toimialan oman tuotannon tukikohdat Koisoitiellä ja Voimalantiellä säilyvät. Mikäli Tuupakan maankäyttöä on tulevaisuudessa tarvetta tehostaa, niin kaupungin varikko siirretään näillä näkymin Vehkalan alueelle. Kaupungin konserniyhtiön rakennuttama Ojangan linja-autovarikko aloittaa toimintansa 2020-luvun alkupuolella. Läntisen nykyisin Tuupakassa sijaitsevan linja-autovarikon mahdollista korvaamista tutkitaan tulevaisuudessa yhteistyössä HSL:n kanssa.

Kaupungin ainoa toiminnassa oleva puhtaiden ylijäämämaiden vastaanottoalue Petikonhuippu täyttyy 2020-luvun alkupuoliskolla. Yleiskaavassa on esitetty uusi täyttömäkivarausta Kiilan alueelle maantie 152 eteläpuolelle. Uuden täyttömäen rakentaminen ja käyttöönotto mahdollistaa mm. maa-ainesten kierrätykseen liittyvän resurssiviisaan yhteistyön Seutulan vanhan kaatopaikan alueelle sijoittuvan HSY:n Ekomo-hankeen kanssa. Uusiomateriaalien saatavuus mm. infrarakentamiseen paranee ja samalla kuljetusmatkat pysyvät kohtuullisina, mikä pienentää kaupungin hiilijalanjälkeä ja vähentää mm. kalliomurskeen tarvetta katurakenteissa.

Kaupungin oman infratuotannon osuus vähenee hallitusti muun muassa kunnossapidon osalta monituottajamallia soveltaen. Kuntayhtymät HSL ja HSY vastaavat tulevaisuudessakin joukkoliikenteestä, vesihuollosta ja jätehuollosta. ELY/maakuntahallinto vastaa yleisistä teistä ja Liikennevirasto tai joku muu valtion uusi vastaava organisaatio rataverkosta.

Palveluverkkosuunnitelman hyödyntäminen

Keskeinen kysymys on, miten varmistetaan tiivistyvien kaupunginosien palveluverkon ratkaisut, kun kaupungin voimakas kasvu muuttaa nopeasti eri alueita. Palveluverkkosuunnitelman jatkotoimenpiteissä on esitetty kaksi hyvää toimintamallia. Tarkoitus on jatkaa hyvin toimivaa mallia laatia alueellisia ja toimitilakohtaisia toimitilaverkkosuunnitelmia yhteistyössä kaupunkisuunnittelun, tilakeskuksen, taloussuunnittelun ja käyttäjätoimialojen kanssa. Toimiala kannattaa esitystä, että Vantaan suuralueiden päiväkotij- ja kouluverkosta laadittaisiin säännöllisesti tarvittavat selvitykset. Samalla tulee selvittää olemassa olevien Y-tonttien täydennysrakentamismahdollisuudet, koska kaupungin yhä tiivistyessä ei tulevaisuudessa ole mahdollista löytää aina uusia Y-tontteja palveluverkon tarpeisiin.

Toinen esitetty toimintamalli on maankäytön toteuttamisen ohjelmoinnin (MTO) kehittäminen uuden MATTI-järjestelmän myötä. Uusi järjestelmä mahdollistaa nykyistä sujuvamman ja ajantasaisemman tiedonkulun käynnissä olevista hankkeista ja tarpeista. Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala osallistuu tiiviisti tähän kehittämistyöhön. Nyt on jo vahvistettu tiedonkulkua palveluverkkosuunnittelun ja maankäyttötoimen kaupunkisuunnittelun aluetiimien välillä siten, että jokaisessa alueellisessa tiimissä on mukana palveluverkkosuunnittelun edustaja.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalla Vantaan kaupunkitasoista palveluverkkosuunnitelmaa voidaan hyödyntää maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa nyt koittavana Matti-aikana, etenkin kun sen aineisto saadaan kaupunkimalliin. Paperinen palveluverkkosuunnitelma voitaisiin lopettaa ja siirtyä kokonaan sähköiseen.

Kaupungin tavoite hiilineutraalista ja resurssiviisaasta Vantaasta edellyttää, että palveluverkkosuunnittelussa mahdollistetaan kestävä elämäntapa. Se merkitsee mm. sitä, että palvelut ovat saavutettavissa kestävä ja viisaan liikkumisen keinoin. Siirtymistä sähköisiin palveluihin tulee kehittää. Sähköisen palveluverkoston kuten myös toimitilaverkoston tulee mahdollistaa jakamistalous.

Palveluverkon on oltava toiminnallisesti tarkoituksenmukainen ja kustannustehokas. Ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi palveluverkkoa on kehitettävä energiatehokkaammaksi luonnonvaroja säästäten. Palveluverkkosuunnittelulla ja alueellisilla toimitilaverkkotarkasteluilla selvitetään mahdollisuudet toimitilaverkon tehostamiseen. Toimitilaverkkoselvitykset auttavat oman kiinteistökannan kehittämisessä ja kustannustehokkaan optimaalisesti ajoitetun kiinteistökannan suunnittelussa. Korvaamalla huonokuntoisia, epätarkoituksenmukaisia ja epätaloudellisia kiinteistöjä uusien tilatehokkuusvaatimusten mukaisilla tiloilla vastataan paremmin nykytarpeeseen ja vähennetään pitkällä tähtäimellä kiinteistömenoja ja hiilidioksidipäästöjä palveluvolyymin pysyessä riittävänä.

Vantaan kasvaessa ja kaupunkirakenteen tiivistyessä on varmistettava riittävä palvelurakentamisen tonttivaranto. MATTI-järjestelmä tulee valmistuessaan tukemaan asunto- ja palvelurakentamisen yhteensovittamiseen tarvittavaa suunnittelutyötä. Ylläpitämällä ajantasaista tietokantaa MATTI-järjestelmässä

kaupungin Y-tonttikannasta varmistetaan riittävien, rakentamisolosuhteiltaan hyvien ja eri käyttötarkoituksiin joustavien tonttien sijaintien löytyminen.

Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman keskeisenä teemana on, että rakennushankkeiden säästömahdollisuuksia selvittäneen työryhmän loppuraportissa esitetyjä toimenpide-ehdotuksia noudatetaan toimialatasoisesti ja niihin sitoudutaan toimitilainvestointihankkeissa.

Valtaosa lähivuosina tulevista uudishankkeista toteutetaan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttöön. Tilakeskus kehittää yhteistyössä sivistystoimen kanssa konseptoituja, vakioituja suunnitteluratkaisuja ja tilamalleja. Perusopetuksessa rakennusta suunnitellaan monitoimitilana ja kehitetään vakioituja tilakokonaisuuksia uusiin oppimisympäristöihin. Uusi oppimiskäsitys ja opetussuunnitelma mahdollistavat joustavan tilojen käytön, mikä parhaimmillaan edistää tehokasta ja verkostomaista tilojen käyttöä. Varhaiskasvatuksessa kehitetään päiväkotien moduulimallia.

Rakennetun omaisuuden hallintaan ja kunnossapitoon on käytettävä riittävästi resursseja. Palveluverkon toimintakyvyn varmistamiseksi systemaattinen kunnon seuranta sekä säännöllinen korjaus ja huolto on välttämätöntä, jotta uudisrakentamisessa voidaan keskittyä palvelutarpeen kasvun edellyttämiin paras ratkaisu.

Uudisrakentamisen lisäksi on huolehdittava myös vanhojen kiinteistöjen sisäilman laadusta. Kiinteistöjen käyttäjille tehtävien oirekyselyiden tulokset on huomioitava palveluverkko- ja investointisuunnitelmaa päivitettäessä. Sisäilmasta sairastuneille pyritään tarjoamaan korvaavia tiloja, jotka eivät aiheuta oireita. Vanhoihin rakennuksiin tehtävissä tilamuutoksissa on huomioitava riittävä ilmanvaihto henkilömäärään nähden eikä nykyisiä ilmanvaihdon henkilömääräsuosituksia tule ylittää. Kaupungin on huolehdittava, että laadullisesti ja sijainniltaan palvelurakentamiseen soveltuvia Y-tontteja kaavoitetaan riittävästi. Tekninen lautakunta edellyttää, että palveluverkkoa suunnitellaan ja kehitetään resurssiviisauden tiekartan periaatteiden mukaisesti.

Ympäristökeskuksen lausunto palveluverkkosuunnitelmasta 2018–2027 Ympäristölautakunta 22.8.2018 § 6

Palveluverkkosuunnitelmaa on laadittu hyvässä yhteistyössä eri toimialojen ja tulosalueiden kesken. Maankäytön- rakentamisen ja ympäristön toimialalla on keskeinen rooli palveluverkon suunnittelussa, toteutuksessa ja ylläpidossa, vaikka sillä on vain vähän suoraan kuntalaisille tarjottavia omia palveluja.

Kaupunkirakenteen raamit määritellään yleiskaavoituksella ja ohjataan kaupungin kasvu haluttuun suuntaan. Kaupunki- ja seututasoisesti palveluverkon kysymyksiä tarkastellaan parhaillaan käynnissä olevassa yleiskaavaprosessissa. Kaupunkisuunnittelulla luodaan edellytykset Mal-sopimuksen määrittelemälle

asuntotuotannolle sekä palveluverkkosuunnitelman mukaiselle palvelurakentamiselle. Kuntatekniikan keskus vastaa infran rakentamisesta ja ylläpidosta, tilakeskus puolestaan kaupungin toimialojen tarvitsemien tilojen järjestämisestä. Rakennusvalvonta valvoo ja ohjaa osaltaan kaikkea rakentamista, ympäristökeskuksen vastatessa puolestaan ympäristöasioiden viranomaisvalvonnasta.

Palveluverkon nykytila

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan asiakaspalvelupisteet sijaitsevat Tikkurilassa Kielotiellä ja Pakkalassa Pakkalankujalla. Keskitetty maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan asiakaspalvelu yhdistettiin Vantaa-infoon 1.2.2018, mutta käytännössä yhdistetty kaupunkisuunnittelun, kaupunkimittauksen, kuntatekniikan keskuksen ja rakennusvalvonnan asiakaspalvelupiste toimii toistaiseksi Kielotie 13:n asiakaspalvelutiloissa.

Ympäristökeskuksessa Pakkalankujalla eläinlääkärin vastaanotolla tarjotaan pieneläimiä varten peruseläinlääkäripalveluja sekä virka-aikana että sen ulkopuolella. Muutoin ympäristökeskus palvelee asiakkaitaan sähköisesti, puhelimitse ja postitse. Kaikki rakennusluvut haetaan Lupapiste.fi:n kautta. Palvelussa saa myös neuvontaa ja ohjausta rakentamiseen ja suunnitteluun. Kuntatekniikan keskuksessa aloitti vuoden 2018 alussa koko tulosalueen keskitetty Lupapalvelut -yksikkö, jossa käsitellään muun muassa yleisten alueiden kaivu-, tapahtuma- ja sijoituslupahakemuksia. Luvat haetaan Lupapiste.fi-palvelun kautta.

Pysäköinninvalvonnan asiakaspalvelu Vantaa-infossa Tikkurilassa ja Myyrmäessä sekä puhe- linpalveluissa hoitaa yleisen pysäköinninvalvonnan neuvonnan, maksutietojen antamisen sekä vastaanottaa oikaisuvaatimuksia. Lisäksi asiakaspalveluun kuuluu yleinen ajoneuvojen siirtoon liittyvä neuvonta, asiakaskyselyihin vastaaminen sekä ajoneuvojen siirtoon liittyvän maksupäätöksen antaminen ajoneuvoa lunastettaessa.

Palveluverkon kehittämistarpeet

Kaupungin yhteistä palautejärjestelmää ollaan kehittämässä ja toimialan tavoitteena onkin, että palautejärjestelmän ja MATTIn välille tehdään integraatio, jotta kuntalaisen antama palaute tulee nopeasti paikkatiedon ja MATTIn toiminnanohjauksen kautta oikealle vastuutaholle. Kaupunkimallin hyödyntäminen palautteiden käsittelyssä ja hoitamisessa mahdollistaa aidon vuorovaikutuksen kaupungin toimintojen ja palvelujen sekä kuntalaisen välillä. Kaupunkimallin kautta kuntalaiselle voidaan välittää tieto siitä, miten ja milloin hänen ilmoittamansa puute tai vika on korjattu.

Palveluverkkoa kehitettäessä tulee myös huomioida kaupungin sitoutuminen hiilineutraalisuuteen vuoteen 2030 mennessä. Tämä edellyttää ilmastovaikutusten huomioonottamisen kaikessa suunnittelussa ja toimeenpanossa.

Tulevaisuuden palveluverkko

Toimialan sähköisiä palveluja kehitetään edelleen ja niiden tarkoituksena on helpottaa kellon aikaan rajoittumatonta asioimista viranomaisten kanssa. Toimialan lähivuosien painopisteenä on kehittää tulevaisuudessa joustavaa ja kattavaa monikanavaista sähköistä palvelua

siten, että fyysisten asiakaskontaktien tarve minimoidaan. Toimialan asiakaspalvelu toteutetaan yhdessä kaupungin keskitetyn asiakaspalvelun kanssa.

Tulevaisuudessakin julkisen kaupunkitilan ensisijainen tarkoitus palveluverkon kannalta on mahdollistaa Vantaan muun palveluverkon toiminta siten, että kaikki kaupungin palvelut ovat jokaisen kuntalaisten saavutettavissa kestävän liikkumisen keinoin ympäri vuoden. Tämä edellyttää, että julkisen kaupunkitilan toteutuksen laatuun, esteettömyyteen, joukkoliikenteen palvelutason suunnitteluun sekä kunnossapidon tasoon kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Pikaraitiotie Raide-Jokeri 3 Mellunmäestä lentoasemalle yhdistää Länsimäen ja Hakunilan alueet Helsingin seudun raideliikenneverkkoon mahdollistaen uudella tavalla Itä-Vantaan kaupunki- ja palvelurakenteen kehittämisen uusine asumis- ja liiketoimintaympäristöineen.

Panostamalla julkisen kaupunkitilan suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon korkeaan laatuisuuteen erityisesti keskusta-alueilla saadaan kaupungin katualueista, toreista ja puistoista muodostettua omailmeisiä ja houkuttelevia tiloja, joissa sekä asukkaat että elinkeinoelämä viihtyvät ja menestyvät.

Älyliikenne, yhteiskäyttöautot, kaupunkipyöräjärjestelmät, 5G-verkot ja Citylot muuttavat julkisen kaupunkitilan mitoitus-, suunnittelu- ja kunnossapitokäytäntöjä. Suurena suunnitteluhaasteena on ottaa nämä uudet tarpeet huomioon jo asemakaavoitusvaiheessa, jotta tulevaisuuden kaupunkitila olisi oikein mitoitettua.

Digitalisaation hyödyntäminen koko laajuudessaan kuten MATTI-hankkeen keskitetyn tietojärjestelmän ja toimintamallien käyttöönotto tehostaa koko toimialan tuottavuutta merkittävästi. Samalla infraomaisuuden hallinta saadaan riittävän tarkalle tasolle, jolloin mm. peruskorjaus- ja kunnossapitotoimenpiteet saadaan ohjelmoitua taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisiin kohteisiin.

Kaupungin oman infratuotannon osuus vähenee hallitusti muun muassa kunnossapidon osalta. HSL vastaa tulevaisuudessakin joukkoliikenteestä, HSY vesihuollosta, Liikennevirasto rataverkosta ja ELY/maakuntahallinto yleisistä teistä.

Palveluverkkosuunnitelman hyödyntäminen

Keskeinen kysymys on, miten varmistetaan tiivistyvien kaupunginosien palveluverkon ratkaisut, kun kaupungin voimakas kasvu muuttaa nopeasti eri alueita. Palveluverkkosuunnitelman jatkotoimenpiteissä on esitetty kaksi hyvää toimintamallia. Tarkoitus on jatkaa hyvin toimivaa mallia laatia alueellisia ja toimitilakohtaisia toimitilaverkkosuunnitelmia yhteistyössä kaupunkisuunnittelun, tilakeskuksen, taloussuunnittelun ja käyttäjätoimialojen kanssa. Toimiala kannattaa esitystä, että Vantaan suuralueiden päiväkotijärjestelmä ja kouluverkosta laadittaisiin säännöllisesti tarvittavat selvitykset. Samalla tulee selvittää olemassa olevien Y-tonttien täydennysrakentamismahdollisuudet, koska kaupungin yhä tiivistyessä ei tulevaisuudessa ole mahdollista löytää aina uusia Y-tontteja palveluverkon tarpeisiin. Toinen esitetty toimintamalli on maankäytön toteuttamisen ohjelmoinnin (MTO) kehittäminen uuden MATTI-järjestelmän myötä. Uusi järjestelmä mahdollistaa nykyistä sujuvamman ja ajantasaisemman tiedonkulun käynnissä olevista hankkeista

ja tarpeista. Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala osallistuu tiiviisti tähän kehittämistyöhön. Nyt on jo vahvistettu tiedonkulkua palveluverkkosuunnittelun ja maankäyttötöiden kaupunkisuunnittelun aluetiimien välillä siten, että jokaisessa alueellisessa tiimissä on mukana palveluverkkosuunnittelun edustaja.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalla Vantaan kaupunkitasoista palveluverkkosuunnitelmaa voidaan hyödyntää maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa nyt koittavana Matti-aikana, etenkin kun sen aineisto saadaan kaupunkimalliin. Paperinen palveluverkkosuunnitelma voitaisiin lopettaa ja siirtää kokonaan sähköiseen.

Resurssiviisauden tiekartan tavoitteiden toteuttaminen edellyttää resurssiviisauden huomioimista laajasti kaupungin palveluiden tuottamisessa. Tämä koskee kaupungin tekemiä ja ohjaamia energiaratkaisuja, yhdyskuntarakenteen ja liikkumisen suunnittelua ja toteuttamista sekä kestävästä kulutuksesta ja materiaalihankintoja.

Kaupungin tavoite hiilineutraalista ja resurssiviisaasta Vantaasta edellyttää, että palveluverkkosuunnittelussa mahdollistetaan kestävä elämäntapa. Se merkitsee mm. sitä, että palvelut ovat saavutettavissa kestävästä ja viisaan liikkumisen keinoin. Siirtymistä sähköisiin palveluihin tulee kehittää. Sähköisen palveluverkoston kuten myös toimitilaverkoston tulee mahdollistaa jakamistalous. Myös asukkaat tulee kytkeä osaksi kaupungin resurssiviisasta toimintaa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kehitetään asukkaille kohtaamispaikkoja, kuten yhteistiloja tai viljelypalstoja, sekä osallistetaan asukkaita resurssiviisauden teemoihin kunnan palveluissa, alueellisissa kehittämistoimikunnissa ja aluefoorumeissa.

Palveluverkon on oltava toiminnallisesti tarkoituksenmukainen ja kustannustehokas. Ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi palveluverkkoa on kehitettävä energiatehokkaamaksi luontoa säästämällä. Palveluverkkosuunnittelulla ja alueellisilla toimitilaverkkotarkasteluilla selvitetään mahdollisuudet toimitilaverkon tehostamiseen. Toimitilaverkkoselvitykset auttavat oman kiinteistökannan kehittämisessä ja kustannustehokkaan optimaalisesti ajoitetun kiinteistökannan suunnittelussa. Korvaamalla huonokuntoisia, epätarkoituksenmukaisia ja epätaloudellisia kiinteistöjä uusien tilatehokkuusvaatimusten mukaisilla tiloilla vastataan paremmin nykytarpeeseen ja vähennetään pitkällä tähtäimellä kiinteistömenoja ja hiilidioksidipäästöjä palveluvolyymin pysyessä riittävänä.

Vantaan kasvaessa ja kaupunkirakenteen tiivistyessä on varmistettava riittävä palvelurakentamisen tonttivaranto. MATTI-järjestelmä tulee valmistuessaan tukemaan asunto- ja palvelurakentamisen yhteensovittamiseen tarvittavaa suunnittelutyötä. Ylläpitämällä ajantasaista tietokantaa MATTI-järjestelmässä kaupungin Y-tonttikannasta varmistetaan riittävien, rakentamisolosuhteiltaan hyvien ja eri käyttötarkoituksiin joustavien tonttien sijaintien löytyminen.

Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman keskeisenä teemana on, että rakennushankkeiden säästömahdollisuuksia selvittämisen työryhmän loppuraportissa esitetyt toimenpideehdotuksia noudatetaan toimialatasoisesti ja niihin sitoudutaan.

toimitilainvestointihankkeissa.

Valtaosa lähivuosina tulevista uudishankkeista toteutetaan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttöön. Tilakeskus kehittää yhteistyössä sivistystoimen kanssa konseptoituja, vakioituja suunnitteluratkaisuja ja tilamalleja. Perusopetuksessa rakennusta suunnitellaan monitoimitilana ja kehitetään vakioituja tilakokonaisuuksia uusiin oppimisympäristöihin. Uusi oppimiskäsitys ja opetussuunnitelma mahdollistavat joustavan tilojen käytön, mikä parhaimmillaan edistää tehokasta ja verkostomaista tilojen käyttöä. Varhaiskasvatuksessa kehitetään päiväkotien moduulimallia.

Rakennetun omaisuuden hallintaan ja kunnossapitoon on käytettävä riittävästi resursseja. Palveluverkon toimintakyvyn varmistamiseksi systemaattinen kunnan seuranta sekä säännöllinen korjaus ja huolto on välttämätöntä, jotta uudisrakentamisessa voidaan keskittyä palvelutarpeen kasvun edellyttämiin hankkeisiin. Toisaalta esim. keittiöverkon uudistamisessa radikaalimpi muutos voi olla paras ratkaisu.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelmasta 2018-2027

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto 20.8.2018 § 7

Maakunta- ja sote uudistuksen aikataulun epäselvyys vaikeuttaa Vantaan sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelujen ja palveluverkon suunnittelua lähivuosina. Tämän hetken valtakunnallisten suunnitelmien mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät, pelastustoimi sekä ympäristöterveydenhuolto siirtyisivät uusille maakunnille 1.1.2021 alkaen, minkä jälkeen valinnanvapauslainsäädäntö tulisi asteittain voimaan vuoteen 2023 mennessä. Käynnissä oleva sote-uudistus vaikuttaa olennaisesti terveyspalvelujen lisäksi myös vanhus- ja vammaispalvelujen sekä muiden sosiaalihuollon palvelujen palveluverkon toteuttamiseen. Lautakunta edellyttää, että muutosta odoteltaessa sekä siirtymävaiheessa sosiaali- ja terveyspalvelut toimivat ja palveluverkkoa kehitetään siten, että kuntalaiset saavat tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti ja siten, että palvelut eivät pirstaloitu.

Vantaa ottaa ensimmäisenä kuntana Suomessa käyttöön Apotin eli pääkaupunkiseudun yhteisen sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmän, joka lisää myös digitaalisia palveluja. Lautakunta edellyttää, että Apotin digitaaliset palvelut otetaan Vantaalla täysimääräisesti käyttöön, mikä helpottaa kuntalaisten palvelujen yhteydenottoa, saatavuutta ja käyttöä, mutta samalla tulee olla tarjolla opastusta ja rinnakkaispalvelu niille, jotka eivät osaa tai heillä ei ole mahdollista käyttää sähköisiä palveluja. Digitaalisten palvelujen täysimääräisen käytön jälkeen tulee arvioida sen vaikutus palveluverkkoon.

Vantaan väestön määrän lisääntyminen lähivuosina eri asuinalueilla ja väestörakenteen muutos haastavat sosiaali- ja terveyspalvelut jatkuvaan muutokseen. Lautakunta edellyttää, että eri asuinalueiden asukkaiden sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus, erityisesti paljon palveluja käyttävien ikäihmisten ja lapsiperheiden osalta, otetaan palveluverkossa huomioon. Sote-palvelujen integraation ja asiakaskeksisyyden tulee olla mahdollista palveluver-

kossa, joten lautakunta tukee hyvinvointikeskusten rakentamista sekä sote-keskusten kehittämistä. Palveluverkkosuunnitelman onnistumisen kannalta on tärkeää, että perusterveydenhuoltoon pääsy on riittävän nopeaa. Lapsiperheiden osalta perhekeskusten ja neuvolapalvelujen helppo saavutettavuus on tärkeä osa ennaltaehkäisevää työtä. Vahvistetaan toimialojen välistä yhteistyötä, ja mahdollistetaan yhteistyö työllisyyspalvelujen ja sosiaali- ja terveyspalvelujen välillä.

Vanhusten palvelujen osalta lautakunta pitää tärkeänä, että kotihoidon ohella kehitetään vanhusten palvelukeskustoimintaa tukemaan kotona asumista. Lautakunta pitää tärkeänä vanhuspalvelukeskusten perustamista kaikille palvelualueille, keskeisille paikoille. Lisäksi lautakunta edellyttää, että Vantaalla on riittävästi tarjolla palvelutalo- ja hoiva-asumisen paikkoja huonokuntoisille vanhuksille.

Järjestöjen roolia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa tulee vahvistaa ja kaupungin tulee pyrkiä tiiviimpään yhteistyöhön ja kumppanuuteen kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kaupungin tulee luoda edellytyksiä järjestöjen toiminnalle mm. tiloja tarjoamalla.

Maahanmuuttajien lisääntyvä määrä lisää palveluohjauksen, peruspalvelujen ja erityispalvelujen tarvetta. Maahanmuuttajapalvelut järjestää yhteistyössä kolmannen sektorin, seurakunnan, oppilaitosten ja muiden tahojen kanssa laaja-alaista kotoutumista tukevaa ryhmätoimintaa. Lautakunta edellyttää, että maahanmuuttajapalvelujen erityistarpeet huomioidaan palveluverkon suunnittelussa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta edellyttää, että kaupunkirakenteen sosiaaliseen eheyteen kiinnitetään erityistä huomiota ohjaamalla kasvua tasapainoisesti eri alueille, jotta alueellisen eriarvoistumisen kehitys voidaan estää.

Sivistystoimen lausunto palveluverkkosuunnitelmasta 2018–2027

Opetuslautakunta 20.8.2018 § 7

Vapaa-ajan lautakunta 21.8.2018 § 7

Palveluverkkosuunnitelma on tehty taloussuunnittelun ja toimialojen kanssa tiiviissä yhteistyössä. Suunnitelmassa esitetään nykytilankuvaus, palveluverkon kehittämistarpeet ja tulevaisuuden tarpeet.

Suunnitelman nykytilan kuvauksien pohjalta voidaan todeta, että sivistystoimessa on panostettu huomattavasti tilojen käytön tehostamiseen ja tilojen toiminnallisuuteen ja tilojen muuntamiseen toiminnan kehityksen tarpeisiin. Päiväkotien tilaratkaisut ovat muuttuneet perinteisistä päiväkodeista useamman ryhmätilan kotialueiksi ja siitä edelleen nykypäivän avoimmiksi tilaratkaisuiksi. Nykytilojen tavoitteena on vastata varhaiskasvatuksen pedagogisiin tarpeisiin monipuolisilla oppimisympäristöillä. Myös päiväkotien koko on kasvanut viiden vuosikymmenen aikana pienistä 30–40 lapsen päiväkodeista, 1990–2000 lukujen noin sadan lapsen päiväkoteihin ja edelleen nykyhetken noin 160–192 tilapaikan tai suurempiinkin päiväkoteihin. Palveluverkko on muodostunut periaatteella, että suomenkieliset varhaiskasvatuspalvelut toteutetaan lähipalveluna.

Suomenkielinen peruskouluverkko on kattava. Suomenkieliset peruskoulupalvelut on toteutettu lähikouluperiaatteella. Koulukuljetuksen piirissä on vain 3,4 % yleisopetuksen oppilaista. Valtakunnallisesti voidaan arvioida, että vantaalainen suomenkielinen kouluverkko on tehokas ja taloudellinen. Koulujen keskimääräisesti suurempi keskikoko takaa, että opetus pystytään järjestämään toiminnallisesti ja taloudellisesti järkevästi.

Ruotsinkielinen kouluverkko muodostuu neljästä vuosiluokkien 1–6 koulusta, joissa kaikissa järjestetään myös esiopetusta tällä hetkellä. Koulut sijaitsevat Hakunilan, Tikkurilan, Aviapoliksen ja Myyrmäen suuralueilla. Aviapoliksen alueella sijaitseva Kyrkobyen koulu kuuluu hallinnollisesti Tikkurilan suuralueella sijaitsevaan Dickursbyn kouluun. Vuosiluokkien 7–9 koulu sijaitsee samassa kiinteistössä lukion kanssa Aviapoliksen suuralueella.

Nykyinen lukioverkko on muodostunut 1990-luvulla ja 2000-luvun alkupuolella, kun lukioita yhdistettiin siten, että yhdeksästä lukiosta tiivistettiin viiteen lukioon. Lukioverkon kehittämisen lähtökohtana on ollut lukioden sijoittuminen hyvien liikenneyhteyksien varrelle sekä riittävän suuret oppilaitokset. Ammatillisen koulutuksen verkkoa on suunniteltu pitkäjänteisesti. Toimipisteiden määrä on vähentynyt kahdeksasta neljään.

Nuorisopalveluiden palveluverkko on muodostunut tarvelähtöisesti asuinalueiden rakentumisen ja laajentumisen myötä siten, että suurimmilla asuinalueilla on nuorisotila. Nuorisotiloissa on alueen nuorille voitu tarjota harrastustoimintaa, ohjausta ja kasvun tukea sekä luoda edellytyksiä nuorten osallisuudelle ja omaehtoiselle toiminnalle.

Kulttuuripalvelujen palveluverkko painottuu Tikkurilaan, Myyrmäkeen, Martinlaaksoon, Korsoon ja Hakunilaan.

Vantaalla on 699 liikuntapaikkaa, joista 607 on kaupungin omistamia liikuntapaikkoja. Näiden lisäksi Vantaalla on monia yksityisiä liikuntapaikkoja, esimerkiksi tekonurmikenttiä, kylpylä.

Palveluverkkojen kehittämistarpeet

Palveluverkkojen kehittämistarpeissa painottuvat väestön kasvu ja toiminnan kehittyminen, erityisesti uusien varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmien mukanaan tuomat muutostarpeet.

Palveluverkon ja vuotuisen toimitilainvestointiohjelman suunnittelun lähtökohtana on varhaiskasvatuksen palvelutarve, nykyisen palveluverkon kunto, tarkoituksenmukaisuus ja toimivuus sekä väestöennusteen mukainen lasten määrän muutos.

Väestöennusteen 2017–2027 mukaan varhaiskasvatusikäisten lasten määrän ennustetaan kasvavan Vantaalla noin 2 700 lapsella. Varhaiskasvatusikäisistä lapsista noin 63 % käyttää tällä hetkellä kunnallista varhaiskasvatusta (joista ruotsinkielisiä 1,6 %). Yksityistä varhaiskasvatusta käyttää tällä hetkellä 11 % varhaiskasvatusikäisistä lapsista. Uusia päiväkotia tarvitaan Vantaan väestöennusteen 2017–2027 mukaan seuraavan kymmenen vuoden aikana noin 16–18. Väestön kasvusta johtuvien uudishankkeiden lisäksi korvataan tiloja, joiden korjausaste on korkea. Tilakeskus kehittää yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa moduuli-

päiväkotikonseptia. Ratkaisumallia toteutetaan vuoteen 2022 seitsemässä päiväkotihankkeessa ajalla 2020–2022. Kunnallista palveluverkkoa tukevat yksityiset päiväkodit. Yksityistä palvelua on vuoden 2017 määrittelyn mukaisesti enintään 18 % suuralueen varhaiskasvatuspalveluista.

Ruotsinkielistä kouluverkkoa on myös tarkasteltu siten, että on selvitetty mahdollisuuksia rakentaa yhteisiä kampuksia, joissa on sekä päivähoidon että koulun palveluja samalla tontilla.

Väestöennusteen 2017–2027 mukaan perusopetusikäisten määrä kasvaa vuoteen 2027 mennessä noin 2 400 henkilöllä. Kasvu vastaa kolmen suurehkon yhtenäiskoulun oppilasmäärää.

Koulurakentamisessa siirrytään kotiluokka-ajattelusta ryhmätila-ajatteluun, jossa tilakokonaisuutta ajatellaan moduulina. Moduulissa tiloja voidaan jakaa päivän mittaan joustavasti tukemaan erilaisia opetus- ja oppimistuokioita. Moduulissa työskentelee esim. 80–100 oppilasta ja 4–5 opettajaa. Osa aineopetuksesta toteutetaan edelleen erityistyköskentelytiloissa/erikoislukioissa. Olemassa olevissa kouluissa muokataan tilaratkaisuja mahdollisuuksien mukaan kohti ryhmätila-ajattelua, joka tukee pari- ja tiimiopettajuutta. Koulurakennusta ajatellaan monitoimitalona, jossa monitila-ajattelu tarjoaa tilat myös organisaation ulkopuolisille käyttäjille koulun aktiivisen toiminta-ajan ulkopuolella. Esimerkiksi nuorisotoimen toiminnalliset tarpeet voidaan ottaa huomioon suunnittelemalla tilat monikäyttöisiksi yhteiskäyttötiloiksi. Taiteen perusopetuksessa hyödynnetään koulujen ja oppilaitosten tiloja. Edellä esitetyt periaatteet koskevat myös ruotsinkielisiä koulutiloja.

Uusi oppimiskäsitys ja opetussuunnitelma mahdollistavat joustavan tilojen käytön, mikä parhaimmillaan edistää tehokasta ja verkostomaista tilojen käyttöä. Tulevaisuuden palveluverkon tulee olla joustava ja mahdollistaa tilojen yhteiskäyttö. Tulevaisuuden kouluverkon tulee omalta osaltaan vähentää alueellista eriytymistä.

Uusien toisen asteen oppilaitostilojen tarve kasvaa tulevina vuosina, kun nuorten määrä kasvaa niin Vantaalla kuin koko pääkaupunkiseudulla. Ammatillisen koulutuksen tilatarpeisiin vaikuttavat myös työelämän tarpeet. Uusi opetussuunnitelma edellyttää lukion tiloilta digitaalisten mahdollisuuksien joustavaa hyödyntämistä sekä muunneltavuutta ja joustavuutta. Opiskeluympäristöjen tulee olla vuorovaikutusta, yhteisöllisyyttä sekä itsenäistä työskentelyä tukevia ja ratkaisuissa tulee ottaa huomioon, että oppimista tapahtuu mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa. Ammatillisen koulutuksen koulutuspaikkoja lisätään ja tilatehokkuutta kasvatetaan. Valtakunnalliset uudistukset ja työelämän muutostarpeet huomioidaan ammatillisen koulutuksen suunnittelussa. Tavoitteena on rakentaa vaiheittain kaksi kampusaluetta kehäradan varrelle Vehkalaan ja Varian Hiekkaharjun toimipisteeseen, jossa kummassakin opiskelee noin 2000–2500 opiskelijaa.

Aikuisopisto haluaa tarjota koulutusta lähipalveluna. Tämän johdosta on tärkeää, että opetusta voidaan jatkossakin antaa laajasti eri kaupunginosissa.

Palveluverkon kehittämisen haasteena on edelleen alueellisen nuorisotyön lähipalvelun, jalkautuvan nuorisotyön sekä asemien ja kauppakeskusten yhteyteen rakennettavien nuorisotyön tilojen ja palvelujen toteuttaminen toimintaympäristön muutoksessa. Nuorisotilojen

sijoittumisella kauppakeskusten, asemien tai muiden palvelujen läheisyyteen on keskeinen tekijä tilojen ja toiminnan vetovoimaisuudelle. Tilojen tulee olla keskeisillä paikoilla ja tilojen käytettävyyden helppoa kaikkina vuorokaudenaikoina.

Vantaan 10 kirjastoa ja kaksi kirjastoautoa eivät riitä kattamaan uusien tai kasvavien kaupunginosien tarpeita. Parhaillaan käynnissä on Kivistön kauppakeskukseen sijoittuvan, mahdollisesti vuonna 2020 avattavan kirjaston sekä Koivukylään sijoittuvan, 2020 avattavan kirjaston suunnittelu. Kirjastojen toteutus riippuu muusta rakentamisesta, eikä kummankaan toteutuminen ole vielä varmaa. Kirjasto tekee edellä mainituista syistä vuoden 2018 kuluessa erillisen, laajan nykytilan arvioinnin, ehdotuksen tai vaihtoehtoja kaupungin kirjastopoliittisiksi tavoitteiksi sekä niihin kytkeytyvän palveluverkkosuunnitelman.

Kulttuuripalveluja tarjotaan kulttuuritaloissa, kirjastoissa sekä muissa kaupungin toimipisteissä. Tikkurilan keskustan kulttuuripalvelujen palveluverkkoa kehitetään, tavoitteena on myös kehittää lastenkulttuurin palveluverkkoa Tikkurilassa selvittämällä mahdollisuuksia Silkin kiinteistön kunnostamiseksi Tikkurilassa Pessiä korvaaviksi tiloiksi. Lisäksi Kivistöön tulee yhteiskäyttötilat, joissa kulttuuripalvelut ovat mukana. Aviapolikseen tarvitaan myös tilat kulttuurille. Taidemuseo Artsin sijoittuminen tulisi selvittää mahdollisimman pikaisesti. Tulevaisuuden taidemuseon olosuhteissa tulee kiinnittää entistä tarkemmin huomiota riittäviin ja kasvaviin tilatarpeisiin ja oikeaan, taideteoksille sopivaan mikroilmastoon.

Liikunnan tulevaisuuden palveluverkon painopisteet ja kehittämistarpeet ovat ulkoliikunta- paikkojen ja lähiliikunnan palveluverkon sekä koulujen yhteydessä olevien liikuntasalien kehittäminen, uimahallien peruskorjauksien toteuttaminen, Elmon urheilupuiston toteuttamismahdollisuuksien selvittäminen, Kivistön urheilupuiston suunnittelu, vapaa-aika, virkistys- ja liikunta-alueiden teemallisen yleiskaavan toteuttaminen sekä yksityisten hankkeiden edistäminen. Vuoden 2018 aikana selvitetään, millä edellytyksillä ja aikataululla voitaisiin käynnistää Elmon urheilupuiston toteuttaminen. Osana tehtävää selvitystä arvioidaan Koillis-Vantaan uimahallin ja jäähallin toteuttaminen sekä kartoitetaan yksityisiä kumppaneita hankkeille.

Toimenpiteet toimialan palveluverkkojen investointikustannusten hallintaan

Sivistystoimen palvelujen osalta korostuvat etenkin yhteishankkeiden ja optimaalisen kokoisten hankkeiden toteuttaminen. Hankekoko vaikuttaa myös käyttötalouteen. Toimialan palvelujen kokonaisvaltaisessa palveluverkkosuunnittelussa otetaan huomioon olemassa oleva palveluverkko sisältäen myös huonokuntoisista, epätarkoituksenmukaisista ja epätaloudellisista tiloista luopumisen. Myös tähän vastataan optimaalisella ja aiempaa suuremmalla yksikkökoolla sekä yhteishankkeilla.

Sivistystoimen toimialalla kehitetään ja edistetään tulosaluerajat ylittävää tilojen yhteiskäyttöä tilojen käyttöaikaa pidentämällä ja lisäämällä tilojen käyttöä limittäin. Lisäksi toimintatapoja ja palvelujen tuottamista kehitetään tulosalueiden yhteistyönä.

Sivistystoimi edistää yhdessä tilakeskuksen kanssa vakioituja suunnitteluratkaisuja ja tilamalleja. Varhaiskasvatuksessa kehitetään päiväkotien moduulimallia. Perusopetuksessa kehitetään vakioituja tilamalleja uusiin oppimisympäristöihin.

Huonetilaohjelmaa tarkentavien huonekorttien päivitystä jatketaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tilojen osalta. Tilojen ja niiden kalustuksen monikäyttöisyyden edistämiseksi suositetaan vakioituja kalusteratkaisuja ja -kokonaisuuksia, jolloin kierrätettävyys ja joustava käyttö paranevat. Tyyppituotteet ovat yleensä erikoiskalusteita edullisempia ja kalustamisen kustannukset ovat paremmin ennakoitavissa.

Opetuslautakunnan lisäys

Opetuslautakunta pitää positiivisena, että sivistystoimen palveluverkon suunnittelu perustuu nykyiseen palveluverkkoon, väestöennusteeseen ja tilojen kuntoon. Suunnitelman tavoitteet säilyttää lähipalveluperiaate varhaiskasvatuksessa ja lähikouluperiaate perusopetuksessa ovat kannatettavia. Segregaation ehkäisy kaavoituksen, asuntorakentamisen ja palveluiden järjestäjien tiiviimmällä yhteistyöllä on erittäin tärkeää. Varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen osalta ei ole mielekasta esittää nykyisen investointisuunnitelman mukaisia karttakuvia tavoitetilana, sillä palveluverkkosuunnitelman on tarkoitus ohjata investointisuunnitelmaa eikä päinvastoin.

Uudisrakentamisen lisäksi on huolehdittava myös vanhojen kiinteistöjen sisäilman laadusta. Kiinteistöjen käyttäjille tehtävien oirekyselyiden tulokset on huomioitava palveluverkko- ja investointisuunnitelmaa päivitettäessä. Sisäilmasta sairastuneille pyritään tarjoamaan korvaavia tiloja, jotka eivät aiheuta oireita. Vanhoihin rakennuksiin tehtävissä tilamuutoksissa on huomioitava riittävä ilmanvaihto henkilömäärään nähden.

Kaupungin on huolehdittava, että laadullisesti ja sijainniltaan palvelurakentamiseen soveltuvia Y-tontteja kaavoitetaan riittävästi. Opetuslautakunta edellyttää, että palveluverkkoa suunnitellaan ja kehitetään resurssiviisauden tiekartan periaatteiden mukaisesti.

Opetuslautakunnan ruotsinkielinen jaosto

Opetuslautakunnan ruotsinkielisen jaoston kommentit kaupunginvaltuuston palveluverkkoselvitykseen 2018-2027, 9.8.2018 § 5

Palveluverkon nykytila

Ruotsinkielisiä peruskouluja 1.8.2018 lähtien koskeva palveluverkkoteksti on korjattava

- o 2 koulua, joissa opetusta vuosiluokille 1-6; kummassakin koulussa on kaksi opetuspistettä
- o 1 koulu, jossa opetusta vuosiluokille 7-9

Tulevaisuuden palveluverkko

- **Kehitystarpeet ja suunnitellut muutokset palveluverkkoon**
 - Samat periaatteet - sopeutettuina ja suhteutettuina tulosalueen kokoon ja erityistarpeisiin - koskevat ruotsinkielisiä kouluja
 - Ruotsinkielisten kunnallisten päivähoitoyksiköiden sijoittelussa kunnallisen varhaiskasvatuksen palveluverkon kartalle (kuva 15) on korjattavaa:
 - Martinlaakson ruotsinkielisessä koulutuskeskittymässä on ainoastaan yksi ruotsinkielinen kunnallinen päiväkotitoiminta (Timotej)

- Aurinkokiveen ei ole suunnitteilla ruotsinkielistä kunnallista päiväkotia
 - Havukoskella sijaitseva ruotsinkielinen päiväkotitrollebo sekä Haku-nilassa sijaitseva päiväkotitrollebo daghem jatkavat toimintaansa entiseen tapaan; tällä hetkellä ne puuttuvat kartalta
- **Tilojen monikäyttöisyys ja riittävyys – Palvelujen sijainnin muuntelumahdollisuus - Lähipalvelut**
 - Varhaiskasvatustoiminta keskitetään selkeisiin ja vahvoihin lapsia, perheitä ja työntekijöitä houkuttaviin ruotsinkielisiin yksiköihin
 - Yhteistyötä yksityisten palveluntuottajien kanssa on priorisoitava lähipalveluiden turvaamiseksi. Aviapoliksen ja Kivistön kaltaisilla uusilla asuinalueilla on tarjottava varhaiskasvatustilapalveluita pienryhmissä, esimerkiksi perhepäivähoitopalveluin tai muiden vastaavien palveluiden avulla. Pätevyysvaatimukset tiukentuvat uuden lainsäädännön myötä, joten on hyödynnettävä erilaisia mekanismeja ja resursseja, jotta voidaan varmistaa pienryhmien toimintaedellytykset.
 - Ruotsinkielisen väestön määrän kasvusuuntaus on samansuuntainen kuin suomenkielisen väestön, mutta ruotsinkielisten lasten koulumatkat ruotsinkielisiin kouluihin tulevat vastaisuudessakin olemaan pitkät. Kaupungin on jatkossakin työskenneltävä toimivien, sujuvien koulumatkat turvaavien liikenneyhteyksien eteen ja tarvittaessa täydennettävä julkisia liikennepalveluita taksikuljetuksin.
 - Uusien tilojen suunnittelussa on huomioitava urheilutilojen suunnittelu riittävän suuriksi mm. iltakäyttöä ajatellen.
 - Mahdollistetaan uusien esiopetusryhmien perustaminen jo olemassa oleviin päiväkoteihin
- **Segregaatio – sukupolvet yhdistävät palvelut – maahanmuuttajapalvelut**
 - Valmistavaa opetusta kehitetään sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa
 - Ruotsinkielisen ympäristön eheyttämisestä on kehitettävä varteenotettava vaihtoehto
 - Ruotsinkieliset palvelut vauvasta vaariin on keskitettävä ruotsinkielisiin tiloihin (työnimi ”Svenska rum”)
- **WOW-palvelut – asukas- ja asiakaslähtöisyys – kulttuuri, liikunta, viihtyvyyspalvelut – pitovoima**
 - Asukkaiden mielipiteet huomioidaan sekä päivittäistoiminnoissa että niiden kehittämisessä
 - Asukastilaisuuksia yhteistyössä Svenska kommittén kanssa
 - Huoltajien osallisuutta lisääviä strategioita kouluissa ja päiväkodeissa
 - Asukkaille on annettava mahdollisuus vaikuttaa uusien rakennusten suunnitteluun

- **Nykyiset epäkohdat – tavoitetila –reitti – yhteinen näkemys – suunnittelun joustavuus**
 - Sekä jo olemassa olevien että uusien tilojen joustava käyttö sekä päivittäiskäytössä että tilojen elinkaaren aikana
 - Ruotsinkieliset palvelut keskitetään vahvoihin yksiköihin
 - Ruotsinkielisten tilojen luominen: varhaiskasvatus, perusopetus, kirjastopalvelut, nuorisopalvelut, kulttuuri- ja vanhuspalvelut kootaan yhteisiin tiloihin
 - Dickursby skolanin ”Svenska rum” –ajattelumallia kehitetään ja tilan toimintamallia hyödynnetään Mårtensdals skolan yhteyteen rakennettavan koulutuskeskittymän suunnittelussa
- **Turvallisuus – terveellisuus- rakentamisen laatu**
 - Terveitä rakennuksia kaikille asiakkaille
 - Sisäilmatutkimuksia
 - Päiväkodeissa, kouluissa ja lukiossa toteutetaan syksyllä 2018 hyvinvointikysely mahdollisten sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi.
- **Tasa-arvo**
 - Asiakkaiden oikeus ruotsinkieliseen toimintaan ja palveluihin on huomioitava sivistystoimen kaikilla tulosalueilla.
 - Laadukkaiden ruotsinkielisten palveluiden takaamiseksi ruotsinkielinen perusopetus tulee keskittää ruotsinkielisiin Svenska rum -tiloihin. Ruotsinkielisiä opetusryhmiä ei tule sijoittaa suomenkielisiin kouluihin.

Yleisjaosto

Yleisjaosto 13.8.2018 § 4, päätti merkitä tiedoksi Vantaan kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman luonnoksen vuosille 2018–2027 liitteineen.